

КЛАСИЦИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Џонатан Свифт

**Гуливерова
путовања**

Превод Бранислава Г. Ромчевића

Наслов оригинала: *Travels into Several Remote Nations of the World, in Four Parts, by Lemuel Gulliver, First a Surgeon, and then a Captain of several Ships*, by Jonathan Swift.

Наслов превода: *Гуливерова путовања*, од Џонатана Свифта.

Аутор превода: Бранислав Г. Ромчевић.

Друго издање (интернетско). Број примерака: отворен интернетски тираж.

Уредник, издавач и штампар: Бранислав Г. Ромчевић, Новоградска 14, Београд.

Место и година штампања: Београд, 2017.

©2009 Бранислав Г. Ромчевић. Сва права придржава Бранислав Г. Ромчевић. Ниједан део ове публикације не сме се репродуковати, држати у систему за похрањивање, или се преносити и умножавати у било ком облику или било којим путем, нити икако комерцијално користити – електронски, механички, фотокопирањем, снимањем звука или слике, или на било који други начин – без претходне писмене сагласности Бранислава Г. Ромчевића.

Ова електронска књига је у формату ПДФ, са забраном копирања и штампања.

Садржај

О писцу и књизи	4
<i>Гуливерова путовања</i>	12
<i>Путовање у Лилипут</i>	21
<i>Путовање у Бробдингнаг</i>	115
<i>Путовање у Лапуту, Балнибарбију, Лагнаг, Глабдабдриб, и Јапан</i>	219
<i>Путовање у Земљу Хујнама</i>	314
Појмовник преводиочев	430

О ПИСЦУ И КЊИЗИ

Џонатан Свифт (1667–1745) је Енглеz који је рођен у Даблину, у Ирској, где је провео и највећи део живота, уз честе посете и дуже или краће боравке у Енглеској. Сматра се англо–ирским сатиристом, есејистом, политичким памфлетистом и песником. Његова борба за економску и политичку равноправност Ирске у оквиру Британског краљевства без сумње га сврстава у зачетнике ирског национализма.

О Свифту, који је био посмрче, највише се у детињству старао његов ујак Годвин, који је допринео томе да он 1686. дипломира на Даблинском универзитету. Између 1688. и 1694, у два маха је боравио у Енглеској, као секретар сера Виљема Темпла у месту Фарнем у грофовији Сари. Током другог боравка, 1692, магистрира на Оксфорду. Због безизгледности да добије неки бољи положај, заређује се и као свештеник Ирске цркве добија своју малу парохију у Килруту. Одлуци да се врати у Ирску допринело је и његово не сасвим добро здравствено стање – од младости је боловао од Менијерове болести, обољења

унутрашњег увета, које изазива тешке вртоглавице, звоњаву у ушима и губитак слуха.

Године 1702, Свифт докторира богословију на Даблинском универзитету, а онда доводи у Ирску Естеру Цонсон, звану Стела, ћерку једног од слугу сера Виљема Темпла, коју је упознао као осмогодишњу девојчицу без оца. Млађа од њега четрнаест година, она му постаје доживотна пријатељица и надахнуће, а по некима и супруга у тајном браку. То Свифта не спречава да започне, коју годину потом, однос с још једном Естером, овог пута двадесет година млађом од њега и с надимком „Ванеса“ (који такође он надену!) и такође ћерком која је остала без оца – Естером Ванхомриг. С обема се дописивао, писао им песме, али је потоњу, изгледа, ипак напустио. Његови биографи и данас покушавају да разлуче замршености његових односа с ове две жене.

Уз свештенички позив, Свифт почиње да се бави књижевношћу и политиком (прво као виговац, а онда торијевац). Током посете Енглеској 1704, објављује дужу сатиру „Прича једног бурета“, прозну пародију с религиозно—политичком тематиком, и краћу сатиру „Бој књига“ као саставни део увода првопоменутог дела. Свифт је после 1709. више у Енглеској неголи у Ирској, а 1710, разочаран виговцима, прилази торијевцима и остаје уз

њих до њиховог пада с власти, 1714. Уредник је пропартијских новина, један од главних памфлетиста, а често је служио као посредник и емисар између врхова двеју партија. Међутим, изјаловила се његова нада да ће преко политике успети да себи обезбеди одговарајуће свештеничко место у Енглеској; уместо тога, добија ђаконство највеће богомоље у Ирској, Светог Патрика у Даблину, куда се, разочаран, повлачи као у изгнанство („као пацов у рупу“, по њему).

У Ирској се, ипак, као памфлетист окреће заступању и одбрани земље од економског и политичког тлачења. Углед ирског родољуба доносе му „Предлог за многострано коришћење ирских производа“ (1720), „Сукнарева писма“ (1724) и „Један скроман предлог“ (1729). Паралелно, пише своје главно дело, „Путовања у неколико далеких земаља света, у четири дела, од Лемуила Гуливера, прво лекара а потом капетана неколико лађа“ – неумрле „Гуливерове путописе“. Књига је објављена у Лондону 1726. Одмах широко прихваћена, брзо доживљава нова издања, а на француском, немачком и холандском објављује се већ 1727.

Године 1728. умрла је Естера Џонсон. Свифт је већ зашао у године и почиње да губи друге пријатеље. Време које следи јесте време опадања, поготово у здрављу. Болест из младости се погоршава, а надодаје се и душевна болест.

Свифт преживљава мождани удар 1742, после кога се јављају изражени знаци лудила, па његови најближи пријатељи успевају, да би га заштитили, да га прогласе пословно неспособним. Умро је 1745. и сахрањен, по својој жељи, у својој катедрали, уз Естеру Џонсон.

Овде нема места да се помене целокупна Свифтова књижевна активност, поготово песничка; нити да се оцењује огроман књижевни и мислилачки утицај на његове савременике и потоња поколења. Био је самопроглашени човекомрзац, али многи критичари нуде „Гуливера“ као узор тежње ка човечности. Други, пак, тврде да је то јасна слика дистопије. У сваком случају, то је трајан, можда вечан споменик човеку који је свој иметак завештао да се оснује болница за душевно болесне – која и данданас постоји.

Права је свифтовска иронија што је његово ремек–дело, скраћено звано „Гуливерова путовања, које је, пре свега, мрачна сатира људске природе и пародија оновремених путописа, врло брзо нашло пут у дечју књижевност. Безбројне су илустроване прераде, скраћења и сакаћења те књиге еда би се прилагодила дечјем узрасту и машти. Једноставно, издавачи нису могли одолети томе да Свифтове патуљке, цинове, летећа острва и разумне коње не искористе да би освојили дечје читаоце. Наравно, у свом

целовитом издању, као што је ово, књига је штиво искључиво за одрасле.

После уводника, који у већини издања укључује писмо „писца“ и писмо „издавача“, намењене читаоцу, књига, дата као просто приповедање, садржи четири дела:

Први, „Путовање у Лилипут“, у ком Гуливер прво даје податке о себи, а онда износи како је доживео бродолом, како се нашао на непознатом острву, и како га је заробио народ патуљака острвског царства Лилипут, које се граничи с другим таквим, супарничким царством, званим Блефуск. Гуливер, после неког времена, задобија наклоност владара, стиче слободу кретања, организује ту свој живот, и укључује се у државна збивања, и добија високу титулу кад успе да зароби и довуче у луку противничку, блефусканску морнарицу. Посматра и описује обичаје Двора и политичке перипетије, удвориштво министара и јавних службеника, политичке апетите владара, који се не разликују од оних у владара „нормалних“ држава. То је, пре свега, сатира енглеског двора, али и државног устројства и обичаја опћенито. Гуливер губи благонаклоност владара кад одбије да буде оруђе за потчињавање Блефуска, камо, на крају, мора побећи после потпуног пада у немилост. Оданде се, пошто је срећним случајем нашао чамац, запућује на море, где га

спасава неки брод и враћа га у Енглеску.

Други део је „Путовање у Бробдингна“, земљу дивова, у коју Гуливер стиже кад његова лађа ту сврати да узме пијаћу воду, а он крене с чамцем на обалу, те га морнари случајно оставе кад побегну пошто угледају дивског човека. Гуливера један див налази, држи га као занимљиву животињу, а кад открије да је то биће с неким разумом, почиње да га, за паре, показује по држави. Гуливера откупљује Двор, где постаје миљеник, а у разговорима с владарем објашњава европску државну политику и обичаје. И ту Гуливер организује живот, даје да му се направи преносива кутија као соба за живот, и доживљава разне згоде и незгоде. Избавља се случајем, тако што циновски орао прво, током боравка Двора на морској обали, однесе његову кутију, непажљиво остављену на стени, а затим је испусти у море, где је пронађе енглеска лађа.

У „Путовању у Лапуту, Балнибарбију, Лагнаг, Глабдадриб, и Јапан“, пирати који су отели Гуливерову лађу њега избацују на пусто острво, негде иза Индије, али га срећно спасавају људи на летећем острву Лапута, које је краљевство у коме се највише класе претежно баве музиком и математиком, сасвим занемарујући практичан живот. Засићен њима и незадовољан што и њега

занемарују, Гуливер измоли да га спусте на територију којом острво влада, где све разгледа и види погубни утицај нове „Академије изумитеља“, која унапређује поглавито некорисне, штетне и апсурдне проналаске. Користи прилику да посети оближње острво волшебника, који му призивају разне историјске личности из света мртвих. У једној од земаља, на путу повратка, наилази на гротескне струлдбруге, људске бесмртнике. Преко Јапана, враћа се у Европу на холандској лађи.

У последем, четвртом делу, „Путовање у Земљу Хујнама“, Гуливера његова побуњена посада избацује на непознато острво, где наилази на разумну расу коња, Хујнама, која влада над потпуно човеколиком и бесловесном расом, Јахујима, који служе као марва. Због његове одеће и „нешто показаног разума“, Хујнами су у недоумици да ли је и Гуливер Јахуј, али га, на крају, ипак узимају за таквог. Ипак су према њему благонаклони, а он се одушевљава њиховим обичајима и виђењем света и живота. Жели да ту заувек остане, али, на своју жалост, бива изгнан и у чамцу, који је саградио уз помоћ Хујнама, послан преко мора кад Хујнами закључише да би, као „донекле разуман“, могао постати вођа Јахуја и повести их у штеточинска деловања. Спасава га португалска лађа, те се он, коначно, враћа у Енглеску.

Гуливер, на почетку књиге, креће у своје пустоловине оптимистички и отворена срца, да би завршио као потпун човекомрзац, задовољан једино тиме што може свакодневно разговарати са своја два парипа.

„Гуливерови путописи“, упркос често шаљивом стилу и скоро бајковитој основи, није „олака“ књига, као што то нису ни, рецимо, „Дон Кихоте“, или „Кандид“, уз које, засигурно, спада међу путоказе на путу светске књижевности.

Бранислав Г. Ромчевић

ГУЛИВЕРОВА ПУТОВАЊА

ПИСМО КАПЕТАНА ГУЛИВЕРА ЊЕГОВОМ РОЂАКУ СИМПСОНУ

Надам се да ћеш бити спреман да признаш јавно, кад год будеш позван да то урадиш, да си ме својим великим и узастопним настојањима наговорио да објавиш један врло неповезан и нетачан извештај о мојим путовањима, уз упутство да најмиш неког младог центлмена с једног од универзитета да га доведе у ред, и да поправи стил, као што то учини мој рођак Демпје, по мом савету, у својој књизи званој „Путовање око света.“ Међутим, не сећам се да ти дадох овлашћење да пристанеш да се ишта изостави, а још мање да ишта буде уметнуто; стога, што се тиче потоњег, ја се овде одричем било чега таквог, а посебно одломка о њеном величанству Краљици Ани, која се памти као врло побожна и дична; мада сам је ја поштовао и ценио више него икога у људском роду. Међутим, требало је да ти, или твој уметач, схватите и да нисам склон и да није пристojно да хвалим, пред својим газдом Хујнамом, неку животињу наше нарави. Осим тога, та је чињеница сасвим погрешна; јер она, према мом сазнању, пошто сам био у Енглеској током једног дела владавине њеног

величанства, јесте управљала преко главног министра; ама, чак преко два заредице, од којих је први био лорд Годолфин, а други лорд Оксфорд; тако да си ти удесио да ја изговорим ствар које нема. Исто тако, у извештају о Академији изумитеља, и у неколико одломака о мом разговору с мојим газдом Хујнамом, ти си или испустио неке битне околности, или си их помешао, или променио на такав начин да ја једва препознајем своје дело. Кад ти пређе натукнух нешто од овога у писму, ти си изволео да одговориш да се плашиш да не увредиш; да људи на власти штампу веома надзиру, и да су склони не само да тумаче него и да казне сваку ствар што личи на скривен наговештај (како ми се чини да ти то називаш). Међутим, буди добар па ми кажи како би нешто што сам ја говорио пређе толико година, и на даљини од око пет хиљада лига, у другоме царству, могло да се примени на неког од Јахуја за које се каже да сад управљају чопором; још у време кад сам мало помишљао на несрећу – и мало од ње зазирао – да ћу под њима живети? Зар ја немам огроман разлог да се жалим када видим те исте Јахује где их Хујнами вуку у возилу, као да су ови животиње а они разумна створења? У ствари, једна од главних побуда за моје повлачење овамо била је да бих избегао тако чудовишан и одвратан приказ.

Оволико сам сматрао исправним да ти кажем у вези са

тобом и са поверењем које сам у тебе полагао.

Затим, жалим због властитог великог недостатка расуђивања, што сам наговорен, молбама и погрешним разлозима твојим и неких других, да пристанем да се моји путописи објаве. Буди добар па се сети колико сам често пожелео да узмеш у обзир, кад си наваљивао с мотивом друштвене корисности, да су Јахуји врста животињска сасвим неспособна да се поправи поуком или примером – и то се показало тачним; јер место да видим да су сасма престале све неправде и покварености – бар на овом острвцу – како сам имао разлога да се надам, гле, после више од шест месеци опомињања не могу да видим да је моја књига произвела јединцату последицу према мојих намерама. Желео сам да ме обавестиш, писмом, кад буду нестали групашење и раздор; кад судије буду учене и поштене; тужиоци честити и скромни, с неком цртом здравог разума, а Смитфилд начичкан пирамидама од правних књига; образовање млађаног племства сасвим промењено; лекари прогнани; женски Јахуји препуни врлина, части, искрености и здравог разума; дворишта и пријемне собе великих министара до краја оплевљени и почићени; памет, заслуга и ученост награђени; сви новински клеветници у прози и стиху осуђени да једу само свој памук и да гасе жеђ властитим мастилом. На ове, и на

хиљаду других промена, ја сам чврсто рачунао према твојим охрабривањима; као што су, у ствари, и биле изводљиве из поука изнетих у мојој књизи. А мора се признати да је седам месеци било довољно времена да се исправе сви пороци и лудости којима су Јахуји подложни, да им беше природа способна и за најмању склоност врлини или мудрости. А ипак си ти у свим својим писмима досад био толико далеко од тога да одговориш мојим надањима да, напротив, сваке недеље товариш на нашег гласника клевете, и буквалне преводе, и размишљања, и биографске белешке, и друге делове, у којима видим себе где сам оптужен да размишљам о великим државницима, да унижавам природу људску (јер још увек имају смелости да је тако зову) и да грдим женски род. Такође видим да писци тих руковети нису сагласни међ собом; јербо неки од њих неће да ми допусте да будем писац властитих путописа, а други ме граде писцем књига с којима немам никакве везе.

Налазим, такође, да је твој штампар био тако непажљив да је побркао времена, и изгрешио у датумима, неколиких мојих путовања, тако да није назначио ни тачну годину ни тачан месец, нити дан у месецу – а чујем да је изворни рукопис потпуно уништен откад је моја књига објављена; дочим ја немам неки примерак да ми је преостао.

Међутим, ја сам ти послао неке исправке, које можеш унети ако икад буде другог издања; а ипак не могу јамчити за њих, но ћу ту ствар препустити својим разборитим и непристрасним читаоцима, да је удесе како им се свиди.

Чујем да неки од наших поморских Јахуја манишу мој поморски језик, да у многим одељцима није исправан, нити да је сад у употреби. Ту сам ја немоћан. На својим првим путовањима, док сам био млад, подучаваху ме најстарији морнари, па сам научио да говорим као они. Отада сам, пак, утврдио да су поморски Јахуји склони, ко и копнени, да буду помодарци у свом говору, који се – потоњи – мења сваке године; и то толико да се сећам да би, кад год бих се повратио у властиту земљу, старо наречје било тако измењено да бих тешко могао да разумем ново. А запажам, кад неки Јахуј дође из Лондона, из радозналости, да ме посети у мојој кући, да ниједан од нас не може да саопшти своје мисли на начин разумљив оном другом.

Кад би покуда Јахуја могла да икако да делује на ме, имао бих великог разлога да се жалим што су неки од њих тако безобразни да сматрају моје књиге за пуку измишљотину из моје главе, и толико далеко иду да натукњују да Хујнами и Јахуји не постоје ништа више неголи становници Утопије.

У ствари, морам признати – гледе становништва Лилипута, Бробдинграга (јер се та реч тако треба писати, а не погрешно, „Бробдингнаг“), и Лапите – да још нисам чуо за неког Јахуја тако дрског да оспорава њино постојање, или чињенице које сам ја изнео у вези са њима; јербо се истина читаоца одмах дојми као уверљива. Па зар је моја прича о Хујнамима и Јахујима мање вероватна, кад је очигледно, што се тиче потоњих, да их има на хиљаде и у овој земљи, који се од своје браће у Земљи Хујнама разликују тек стог што користе неку врсту блебетања и не иду наги? Писао сам еда би се они поправили, а не да ми одобравају. Сједињена хвала целог тог рода мање би ми значила од рзања она два изрођена Хујнама што их држим у штали; зато што се од ових, иако су изрођени, ја племеним неким врлинама без икакве примесе порока.

Да ли се те бедне животиње усуђују да помисле да сам ја толико изрођен да бих бранио своју истинољубивост? Иако сам Јахуј, добро је познато, диљем Земље Хујнама, да сам, са поука и примера свога дичног газде, у року од две године успео (мада, признајем, с крајњом муком) да избришем ту паклену навику лагања, врдања, варања и двосмисленог говора, тако дубоко укореењу у саму душу целе моје врсте, поготово Европљана.

Имам да изнесем и друге притужбе овом жалосном

приликом, али се уздржавам да даље гњавим себе или тебе. Морам отворено рећи да су, од мог задњег повратка, неке покварености моје јахујовске природе оживеле у мени због разговора с неколико њих из твоје врсте, а нарочито с онима из моје породице, из неизбежне нужде; иначе не бих никад ни покушао тако бесмислен подухват као што је поправљање јахујовског рода у овом краљевству. Међутим, заувек сам завршио са свим таквим сањарским замислима.

2. април 1727.

ИЗДАВАЧ ЧИТАОЦУ

Писац ових *Путовања*, господин Лемуило Гуливер, мој је стари и присни пријатељ; такође, постоји неко сродство међу нама са мајчинске стране. Отприлике пређе три године, господин Гулевер је, уморивши се од гомиле радозналих људи што му долажаху у његову кућу у Редрифу, купио мали комад земље, с прикладном кућом, близу Њуарка, у Нотингемској грофовији, своме родном крају; где сад живи умировљен, а ипак поштован међу својим суседима.

Мада је господин Гуливер рођен у Нотингемској грофовији, где му је отац живео, ипак сам га чуо где вели

да му породица потиче из Оксфордске грофовије; што потврђује то што сам ја уочио на гробљу у Бенберију у тој грофовији неколико гробова и споменика Гуливерових.

Пре но што је напустио Редриф, мени је предао на чување документе који следе, и дозволио ми да с њима располажем како нађем за сходно. Трипут сам их пажљиво прочитао. Стил је врло прост и једноставан, а једина мана коју ја налазим јесте да је писац, ко већина путника, мало преопширан. Кроз све провејава атмосфера истинитости; и, у ствари, писац беше тако познат са своје истинољубивости да је постала нека врста изреке међ његовим комшијама у Редрифу да кажу, кад би неко нешто потврђивао, да је то истинито као да га је господина Гулевер изрекао.

По савету неколико виђених особа, којима сам, с пишчевом дозволом, показао ове документе, ја се сада усуђујем да их пошаљем у свет, надајући се да могу бити, барем неко време, боља забава нашим младим племићима но простачка жврљања политичка и партијска.

Ова књига била би барем двапут већа да се ја нисам дрзнуо да прецртам безбројне пасусе који се односе на ветрове и плиме, као и на скретања и правце на тих неколико путовања, заједно с детаљним описима управљања лађом по олуји, у морнарском стилу; те на

објашњења о географским дужинама и ширинама; у чему сам имао разлога да зазирем да господин Гуливер може бити мало незадовољан. Но, бејаш решен да то дело уподобим што је више могуће опћенитој способности читалаца. Међутим, буде ли ме моје незналаштво у стварима поморским завело да починим неке грешке, само ја сам одговоран за њих. И ако је неки путник радознао да види цело дело у пуном обиму, како је изашло из руку пишчевих, ја сам спреман да му угодим.

Гледе било којих других података у вези са писцем, читалац ће бити задовољен на првим странама књиге.

Ричард Симпсон

ДЕО 1. ПУТОВАЊЕ У ЛИЛИПУТ

Глава 1. Писац износи неке податке о себи и породици. Његове прве побуде да путује. Доживљава бродолом, и плива да спасе живот. Стиже безбедно на обалу Земље Лилипут; бива заробљен и однесен у унутрашњост.

Мој отац је имао мален посед у Нотингемској грофовији. Ја сам био трећи од пет синова. Кад сам имао четрнаест година, он ме посла на Емануелски Колеџ у Кебриџу, где сам провео три године, прилежно учећи; но пошто је трошак мога издржавања, иако сам имао баш оскудан џепарац, био превелик за танко имање, дају ме на наук господину Џемсу Бејтсу, истакнутом лекару у Лондону, код ког останем четири године. Како ми је отац, овда—онда, слао мале суме новца, ја сам их трошио на учење навигације и других делова математике, корисних онима што кане путовати, јер сам увек веровао да ће моја судбина, а пре а после, бити да то учиним. Кад напустих господина Бејтса, одох до свог оца, и тамо, уз помоћ његову и мог стрица Џона, и још неких рођака, намакнем четрдесет фунти и обећање за још тридесет фунти годишње, да ме издржавају у Лајдену. Тамо сам медицину учио две године и седам месеци, јер сам знао да ће то бити корисно на дугим путовањима.

Убрзо по мом повратку из Лајдена, мој добри газда Бејтс препоручи ме да будем лекар на *Ластавици*, под заповедништвом капетана Аврама Пенела; код којег останем три и по године, а ишао сам на пар путовања на Левант и у неке друге крајеве. Кад се врнух, реших да се скућим у Лондону, на шта ме је храбрио господин Бејтс, мој газда, који ме и препоручи неколиким пацијентима. Закупим део једне кућице у улици Старојеврејској; а пошто ме световаху да променим свој положај, оженим се госпођом Маријом Бартон, другом ћерком господина Едмунда Бартона, трговца плетеном робом, у улици Новокапијској, уз коју добијем четирсто фунти као мираз.

Међутим, пошто мој добри газда Бејтс премину после две године, и како сам ја имао мало пријатеља, посао поче да ми пропада; јер ми савест није дозвољавала да подражавам лоше обичаје многих измеђ моје браће по занату. Пошто се, стога, посаветовах са својом женом, и са неким од својих познаника, одлучим да опет кренем на море. Био сам лекар, заредице, на две лађе, и ишао на неколико путовања, током шест година, до Источне и Западне Индије, од чега мало увећах своје имање. Слободно време сам проводио у читању понајбољих писаца, старих и савремених, јер сам увек био опскрбљен лепим бројем књига; а када бих био на копну – у

посматрању обичаја и нарави домородаца, као и учењу њиховог језика, за шта сам имао велику способност, са снаге свог памћења.

Кад се задње од тих путовања не показа баш успешним, ја се уморих од мора, те наумим да останем код куће са женом и породицом. Преселим се из улице Старојеврејске у Скитнички сокак, а отале у Вопинг, надајући се да ћу имати посла међ поморцима; али није тако испало. После три године ишчекивања да се ствари поправе, прихватим повољну понуду капетана Виљема Причарда, заповедника *Антилопе*, који је кретао на путовање за Јужно Море. Испловисмо из Бристола дана 4. маја 1699, а путовање нам, спрва, беше врло пробитачно.

Не би било исправно, из неких разлога, читаоца гњавити појединостима наших доживљаја у тим водама; нек достане то да му саопштимо да смо, у свом путовању оданде до Источне Индије били потерани жестоком олујом на северозапад од Вандименове Земље. Посматрањем Сунца утврдимо да смо на јужној географској ширини од 30 степени и 2 минута. Дванаесторица из наше посаде беху умрла од претераног рада и лоше исхране; остали беху врло слабом стању. Петог новембра, који беше почетак лета у тим крајевима, време беше врло магличасто, а морнари опазише хрид на по дужине сидрењака од лађе;

али ветар беше тако јак да смо били натерани право на њ, те се одмах расколисмо. Шесторица из посаде, од којих ја бејех један, спустише чамац у море и успеше да се склоне од лађе и хрида. Веслали смо, по мом прорачуну, око три лига, док више не могосмо радити, пошто смо већ били исцрпени од рада док смо били на лађи. Стог се поверисмо милости валова, а кроз отприлике по сата чамац буде преврнут изненадним ветром са севера. Шта се десило с мојим друговима у чамцу, као и са онима који утекоше на хрид, или беху остављени на броду, не знам; али закључујем да су сви настрадали. Што се мене тиче, пливао сам како ме судба усмераваше, и био сам теран напред ветром и плимом. Често сам пуштао да ми ноге висе, али дно не могах осетити; а када сам био скоро готов, и када се више нисам могао борити, нађох да могу додирнути дно; а дотле олуја беше доста попустила. Нагиб беше тако мали да сам скоро миљу ходао пре него што стигох до обале, што, закључих, беше око осам сати увече. Онда кретох напред скоро миљу, но не могах открити никаквога знака кућа или домородаца; или барем бејех у тако слабом стању да их нисам запазио. Био сам веома уморан, па због тога, и због топлог времена, и због пола пинте ракије коју попих кад сам напуштао брод, нађох да сам веома склон да заспим. Легох доле на траву, која беше врло кратка и

мекана, па сам спавао чвршће него икад у животу, и, како сам срачунао, око девет сати; јер кад се пробудих, беше тек свануло. Покушах да устанем, но се нисам могао ни макнути – јер, како сам лежао на леђима, нађох да су ми и руке и ноге на обе стране снажно причвршћене за земљу; и да ми је коса, која беше дугачка и густа, привезана на исти начин. Такође осетих неколико танких уза преко свога тела, од пазуха до бедара. Могао само нагоре гледати; сунце почињаше да бива врело, а светлост ми очи повређиваше. Чух збркану буку око себе; но у положају у ком сам лежао не могах видети ништа осим неба. Замало, осетих где се нешто живо креће по мојој левој нози, што лагано крете напред преко мојих прса, стиже скоро до моје браде; кадли, оборивши очи што сам више могао, ја опазим да је то створ људски, ни шест палаца висок, с луком и стрелом у рукама, и с тоболцем на леђима. У међувремену, осетих барем јоште четрдесет њих од исте врсте (како ја закључих) где следе првога. Био сам веома згранут, па дрекнух тако гласно да они сви потрчаше назад у страху; а неки од њих, како ми је касније речено, задобише преломе скачући с мојих бокова на земљу. Међутим, ускоро се вратише, а један од њих, који се усуди да оде тако далеко да сагледа цело моје лице, диже руке и очи у знак дивљења и повика пискавим но развоетним

гласом: „Хекина дегул!“ Остали поновише исте речи неколико пута, но ја тада нисам знао шта оне значе. Цело време сам лежао, како читалац може веровати, у великом неспокоју. Најзад сам, борећи се да се ослободим, имао срећу да покидам узе и ишчупам кочиће што су ми леву руку држали уз земљу – јер сам, дигавши је до лица, открио начине које су применили да ме вежу – а у исто време, повукавши жестоко, што ми проузрокова велик бол, мало разлабавих узе што су ми косу везивале на левој страни, тако да сам, тешком муком, могао да окренем главу за око два палца. Међутим, ти створови побегоше по други пут, пре но што их могох шчепати; нашта се зачу јак повик врло пискавим гласом, а кад он престаде, чух где један од њих гласно повика: „Толго фонак!“; кадли очас осетих преко сто стрелица избачених на моју леву шаку, које ме боцнуше као исто толико игала; а сем тога, они избацише још једно јато у ваздух, као ми бомбе у Европи, од којих многе, претпостављам, падоше на моје тело (мада их ја не осетих), а неке на моје лице, које ја одмах покрих левом шаком. Када овај пљусак стрела престаде, ја навалих да стењем од јада и бола; а кад опет покушах да се ослободим, они избацише још један плотун, већи него први, а неки од њих покушаше да ме копљима убуду у бокове; но сам, срећом, имао на себи копоран од бивоље

коже, који не могаху пробити. Помислих да је најмудрије понашање да лежим мирно, а наум ми беше да тако наставим до ноћи, кад бих могао, пошто ми је лева шака већ била слободна, да се лако ослободим. А што се домородаца тиче, имао сам разлога да верујем да се могу супроставити и највећим војскама које они могу против мене довести, аколи су сви исте величине као онај кога видех. Међутим, судбина је са мном другачије поступила. Кад ти људи приметише да сам миран, више нису стреле избацивали, али се бука појачала. Знао сам да им је број још већи; а око четири јарда од мене, тамо уз моје десно уво, слушао сам куцање дуже од једног сата, као да људи нешто раде. Кад окретох главу на ту страну, колико ми узе и кочићи дозволише, угледах подијум, подигнут око стопу и по од тла, који може носити четири таква домороца, с двоје—троје лествица да се на њ пење. Одатле ми један од њих, који је личио на особу од угледа, одржа дуг говор, од којег ја не разумедох ни слова. Међутим, требало је да поменем да је тај главешина, пре но што је започео беседу, повикао трипут: „Лангро Дехул сан!“ (ове речи, као и претходне, биле су ми касније поновљене и објашњене); нашта очас дође педесетак домородаца и пресече узе што држаху леву страну моје главе, што ми даде слободу да је окренем надесно и да посматрам лик и гестикулисање тог

који ће да говори. Изгледало је да је он средовечан, и виши но иједан од друге тројице што га прате, од којих један беше паж који му придржава плашт, а чинило се да је нешто дужи од мог средњег прста; друга двојица стојаху му сваки са по једне стране, да га подупру. Он се у свему понашао као беседник, а ја запазих многа места с претњама, и друга с обећањима, милосрђем и љубазношћу. Одговорих с неколико речи, али на најпокорнији начин, подигавши леву руку и оба ока ка сунцу, као да га за сведока призивам; а пошто сам био скоро уморен глађу, јербо нисам појео ни залогај неколико сати пре но што сам напустио лађу, нађох да су ме потребе природне толико сколиле да не могах да се уздржим а да не покажем своје нестрпљење (можебит противно одређеним правилима пристојности) стављајући почесто прст на уста, да покажем да ми треба хране. Хурго (јер они тако зову великог господина) ме одлично разумеде: он сиђе с подијума и заповеди да се на моје бокове прислоне неколике лестве, којима се попе и крете према мојим устима више од сто домородаца, натоварених корпама пуним меса, које беше прибављено и амо послато по Царевом наређењу, после првог извештаја који је примио о мени. Приметих да ту има меса од неколико животиња, али их не могах разазнати по укусу. Било је плећки, бутова и бубрежњака,

обликом ко они од овчетине, и одлично зачињених, али мањих од шевиних крила. Гутао сам их по два—три у залагају, и одједном јео по три векне, велике, отприлике, ко мускетне кугле. Они су ми дотурали што су брже могли, и показивали хиљаду знакова чуђења и згранутости због моје величине и апетита. Ја онда дам један други знак – да желим да пијем. Они закључише по мом једењу да ми мала количина неће достати, те дигоше, врло вешто – пошто беху народ баш довитљив – једну од својих највећих бачви, а онда је доваљаше према мојој шаци и избише поклопац. Ја је испих у једном гутљају, што сам лако могао извести, јер тешко да је држала по пинте, а имаше укус ко бургундско винце, али много пријатније. Они ми донесу другу бачву, коју ја испих на исти начин, па дам знак за још, али више нису имали да ми дају. Кад изврших ова чуда, они повикаше од весеља и заиграше на мојим прсима, понављајући неколико пута док су то радили као што су спрва чинили: „Хекинах дегул.“ Дадоше ми знак да треба да бацим доле оне две бачве, али прво опоменуше народ доле да се склони, вичући гласно: „Борак Мивола,“ а кад видеше те посуде у ваздуху, чу се општи повик „Хекинах дегул!“ Признајем да сам често био у искушењу, док су они пролазили напред—назад по мом трупу, да шчепам четрдесет до педесет првих што ми дођу надхват

и да их треснем о земљу. Међутим, сећање на оно што сам искусио, и што, вероватно, не беше најгоре што су они могли учинити, и свечано обећање које сам им дао – јер сам тако тумачио своје покорно понашање – ускоро распршаше ове помисли. Осим тога, сада сам сматрао да ме закон гостољубља обавезује према људима који ме тако издашно и сјајно угостише. Међутим, у мислима се нисам могао довољно начудити због неустрашивости ових мајушних смртника, што се усуђују да се пењу и ходају по мом трупу, док је једна од мојих шака слободна, а да не задрхте на сам поглед на тако горостасног створа какав мора да сам им ја изгледао. После неког времена, кад приметише да ја више храну не тражим, преда мном се појави једна личност високог чина, послата од његовог Царског Величанства. Пошто се његова Висост попе на чланак моје десне ноге, крете напред према моме лицу, са отприлике туцетом њих из своје пратње, па показа своје акредитиве печатане царским печатом, које ми принесе близу очију, те одржа говор од десетак минута, без икаквих знакова љутње, али с неком врстом одређене одлучности; а често напред показиваше, што беше, како касније утврдох, према престоници, удаљеној око пола миље, куда ја, како се његово Величанство у Већу сагласило, морам бити пренесен. Одговорих у неколико речи, али без икаква

учинка, и направих знак шаком која беше слободна, стављајући је на другу (али преко главе његове Висости, из страха да не повредим њега или пратњу његову) а онда на своју главу и труп, да назначим да желим своју слободу. Изгледало је да ме он доста добро разуме, јер одмахну главом као да не одобрава, и диже шаку у положај да покаже да морам бити ношен као заробљеник. Међутим, он начини друге знаке, да бих схватио да ћу имати довољно хране и пила, и одличну негу. Нато ја још једном намислим да покушам да раскинем своје везе, али опет, кад осетих бол од њиних стрелица по лицу и шакама, који беху сасвим у пликовима – а многе сулице су још биле забодене у њих – и приметих, такође, да се број мојих душмана повећао, ја им знацима ставих на знање да могу са мном чинити што им је воља. Нато се овај хурго и његова пратња повуку с много учтивости и веселих лица. Ускоро зачух свеопште клицање, уз често понављање речи „Пеплом Селан“, и осетих где велик број људи на мојој левој страни попушта узе толико да се могу окренути надесно и олакшати се мокрењем; што ја учиних веома обилно, на велику згранутост тог света, који се, закључивши, по мојим кретњама, шта ћу учинити, очас отворио надесно и налево на тој страни, да избегне бујицу која је од мене падала с таквом буком и силином. Међутим,

они беху, пре овога, премазали моје лице и обе шаке неком врстом масти, врло пријатна мириса, што за неколико минута уклони сав бол од њиних стрелица. Ове околности, уз окрепљење које сам добио од њихове хране и пића, склонише ме да заспим. Спавао сам око осам сати, како ми касније саопштише; а то не беше чудо, јербо су лекари, по налогу царевом, умешали напитака за спавање у бачве са вином.

Чини се да је, чим сам био пронађен како спавам на земљи после мог приспећа, Цар био о том рано обавештен по теклићу, те је у Већу одлучио да будем завезан на начин како сам описао (што је било изведено ноћу, док сам спавао), да ми се пошаље пуно хране и пића, и да се припреми напрва да се превезем у престоницу.

Ова одлука можда може да изгледа врло смела и опасна, а ја сам уверен да је, сличном приликом, не би опонашао ниједан владалац у Европи; но је, по мом мишљењу, била крајње разборна, као и племенита. Јер ако претпоставимо да су ови људи покушали да ме убију својим копљима и стрелама док сам спавао, ја бих се јамачно пробудио с првим осећајем бола, који би тако могао побудити мој бес и снагу да ми учини могућим да раскидам узе којима сам везан; после чега, пошто не би могли да се одупру, не би могли милост очекивати. Ови домороци одлични су

математичари, а достигли су велико савршенство у механици са подршке и бодрења од стране цара, који је чувен покровитељ учености. Овај владалац има неколико направа постављених на точкове, ради превоза стабала и других великих терета. Он често гради своје понајвеће ратне бродове, од којих су неки девет стопа дуги, у шумама где расте грађа, па их на тим стројевима превози тристо до четирсто јарди до мора. Пет стотина дрводеља и инжењераца буде одмах стављено да ради како би припремили највећи строј који имају. То беше оквир од дрвета, одигнут три палца од тла, око седам стопа дуг и четири широк, који се кретао на двадесет и два точка. Клицање које сам ја чуо беше кад је стигао тај строј, који је, изгледа, кренуо у року од четири сата од мог пристизања. Он буде доведен напореда са многим како сам лежао. Међутим, главна потешкоћа беше мене дићи и ставити на то возило. У том циљу буде подигнуто осамдесет дирека, сваки стопу дугачак, а врло јаке узице, дебљине канапа за паковање, буду причвршћене кукама за многобројне повеске, које радници беху омотали око мога врата, мојих шака, трупа и ногу. Деветсто понајјачих људи буде упуслено да повуче ове узице преко многих чекрка причвршћених на диреке, те ја тако, током мање од три сата, будем дигнут и постављен на тај строј, и ту чврсто

привезан. Све то ми је испричано, јер сам ја, док се цела та операција изводила, лежао у дубоком сну, са дејства оног успављујућег лека усуго у моје пиће. Хиљаду и петсто царевих најјачих коња, сваки висок око четири и по палца, беше упуслено да мене одвуче према престоници, која беше, како рекох, удаљена пола миље.

Око четири сата пошто започесмо своје путовање, мене пробуди једна врло смешна згода; јер пошто се кола уставише да се поправи нешто што се покварило, два—три млада домороца буду радознала еда би видела како ја изгледам када спавам. Они се попењу на строј и дођу веома лагано до мога лица, а један од њих, гардијски официр, стави оштар врх свога кратког копља подоста унутар моје леве ноздре, што мој нос заголица као сламка и учини да жестоко кинем. Нато се они искрадоше непримећени, и три недеље прође пре него што сазнадох зашто сам се тако ненадно пробудио. Током преосталог дела дана пређосмо велик пут, а по ноћи починусмо, с по петсто стражара са сваке моје стране – половина с бакљама, а пола са луком и стрелом, спремни да ме гађају ако пробам да се помакнем. Следећег јутра о рођају сунца настависмо свој марш, и стигосмо, око поднева, на двесто јарди од градских капија. Цар и цео његов двор изађоше да нас дочекају; но његови високи официри никако не допустише да његово

Величанство своју личност угрози пењањем на мој труп.

На месту где се кола оставише стојао је један стари храм, сматран да је понајвећи у целом краљевству, на који се, пошто беше, коју годину пређе, опогањен неприродним убиством, гледало као да је обесвећен, па је, стога, био одређен да се користи у обичне сврхе, те су сви украси и намештај однесени. Беше одлучено да ја у том здању боравим. Велика врата, окренута ка северу, беху око четири стопе висока, и скоро две стопе широка, те сам кроз њих лако могао пузати. Са сваке стране врата био је прозорчић, не више од шест палаца изнад тла. У онај на левој страни, краљеви ковачи спроведу деведесет један ланац, сличне оном који виси о дамском сату у Европи, и скоро исто толико дебеле, који буду закључани за моју леву ногу са тридесет и шест катанаца. Наспрам овог храма, на другој страни великог друма, на раздаљини од двадесет стопа, стојао је један торањ, висок барем пет стопа. Овамо се попе Цар, с многим главним достојанственицима са својега Двора, да би добили прилику да ме разгледају, како ми је речено, јер их ја не могах видети. Рачунало се да је више од сто хиљада житеља изашло из града по том истом послу; а упркос мојим стражарима, верујем да их није било мање од десет хиљада који се, у неколико махова, попеше на мој труп уз помоћ лестви. Ускоро се, пак, издаде проглас

како би се то забранило под претњом смрћу. Кад радници утврдише да је мени немогуће да се ослободим, исекоше све узе које су ме везивале; нашта се ја дигнем, у најтужнијем расположењу у свом животу. А бука и запрепашћење света кад ме виде где се дижем и ходам не дају се описати. Ланци који су ми леву ногу држали беху дуги око два јарда, те су ми давали слободу не само да ходам напред—назад у полукругу, него ми дозволише, пошто беху причвршћени на четири палца од врата, да упузам унутра и да легнем у храму целом својом дужином.